

H 1935
nr 4

169v. 1x

P. gatus H. 1935 Duo pupilli

fotografie Sauri ca. 2018. (Non ancora
ritrovate nel mio Webtransfer)

DUO PUPILLI

Non equidem Venetae possem sollemnia fari
urbis, cum mare per totum imperitabat opima.
Tunc qui olim silvis solitus procedere, fluctu
firmae leo vestigia compressisse marino
dicebatur, velis puppibusque triumphans. 5

Sic opibus fatisque urbs creverat usque secundis
Atque sacra ingenii rutilabat ubique favilla,
perque vias stupuisses o viventia circum
signa hominum et superum, ac vario illita tela colore
ipsam narratur retulisse animamque oculosque 10

o o o o

Extremum at turris, quae Marci protegit aedem
iam sonitura est finem Baccanalibus esse, ⁽¹⁾
dum populus furit immemor, et chereas agere optat
usque novas. Ut cum undae se altera subicit unda,
hanc vero sequitur fluctus maior, rabidaque 15
vi ventus cunctum iam fervens commovet aequor;
tum genere auditur littus, nec gutta quiescit
una quidem aut sabuli quidquam tam ingentis harenae:
sic clamant, rident, saltant, currunt furiantes
vel circum consistunt cymbala dulce bibentes. 20
Vires tempestas capit augescente tumultu.

Non proceres decrant, non infirmus ipse popellus.
iam distasse satini "procedere", erat, loquuntur.

Non longe sed ubi enera surgunt templa Iovannis
Martiris, obscura tegerat non omnia velo 25
et tenebris, neque fas discernere res datur a re.
Hic fax nulla, nisi tenuis trepidabat ab alta,
nunc aureus, nunc vero decorus, lychnus aula.
Hic vox nulla, nisi fletus pueri atque puellae,
seu quorum iam dulcis adempta est mater acerbe. 30
"Quoniam mihi mater puerem innoto lumine spectans
suscitat, ut vix sustinere vultus intuitusque.
Ov cur semper hiat, neque verbum ^{idone} facere audet?
Dicite mihi ne ipsa videtur maior nunc quam ante fuisse?"
Sic parva paullo maiusculae ait gemibunda 35
frater voce sorori, ac se amplexu abdidit huius.
Quid facias, misera o nimium nimiumque puella,
quid fratri dicas caro? Ipsa, malo obruta tanto
quo domus intereat, plane novisse videris.
Fas medias cui sub noctem aces sonitaret, eundem ^{R)} 40
tu illud credebas habuisse conum, ultima signat
qui mortalia tempera nobis, tunc agitasse
matrem oculos circum, si forte daretur cuncti
natos aspexisse relictos, quaerere denique lucem,
qua tenuis lychnus erat, innatamque manere. 45
Extrema verbum dicturae faucibus haesit,
cum vita antea quam fletus, fugisset ab ipsa.

Haec patre ac virgo vidisse eadem moriente
 scit, tenerae vix sexta vitas aetate reversa.
 Scilicet ibit mater eodem, quo pater olim,
 unde diu expectatus si unquam forte rediret,
 linteribus advecta ac velo contexta ferali,
 nec pedibus gradietur, at ignoto impositum armo
 ducent quo certe non vult, ubi figura nunquam
 filiole oscula possit et Aldae nectere crines. 55
 -"Mamma!"-puella flet. At genitrix ailet. Illa iterato
 appellat matrem, rebusque tacentibus audit
 tandem aliquam procul et procul. Ista vocat te,
 mammam te vocat ista; age dum, sis mamma puello.
 Quid non efficit Echo? Consuet se Alda vocari. 60

oooo

Illac transibat celeri tunc forte liburna
 vir comitatus amicum. Aspectu dixeris acris
 istum militiae esse magistrum. Nil nisi bella
 et certamina honoris disceptare videtur.
 Si tacet, audires sese undam illidere remis, 65
 ac crepitare simul guttatim, ludere ventum
 cum velis circumque quasi ipse res fremere omnes,
 submisso ~~lento~~, ^{cum} ut quia profert secreta silenda.
 Hunc sed nil iuvarunt Orgia, cui ardet acuta
 in venis febris gaudendi, et quaerit usque 70
 quo possit modo tam diuturnum extinguere aestum.
 Se discerem a se nunc primum comperit ipse
 tantum inter rerum concentum. Passi fruntur
 o quanta curia, sint licet exanimata lacrymae is

Vix fragor, modo qui fuit illacrymabilis heros.
 "Quae, sedes, hic, cura conquisit nunc pectora grandis,
 ut cito menseas tua mi tam illustris fari
 facta, Mianae, olim facienda urbe orbeque coram?
 Siquid triste eubit montem, canus te aperget opus!"
 Dixit amicus. Se quae somno credidit alter
 surgere decessu, et: "Spectabas nomine lychnus
 quam vario errat, quae serris lucere fenestra."
 Namque clausus nixus postrema iam bibit ardore
 stillas, et lumen voluit effluere sibi vis
 experiatur vivendi, se tendit in altum
 vides mulieri, statimque et cecidit aegrum.
 Hucque flamma ex lychno tunc se prodiga fundit
 per loca, vel subter salienti deficit umor.

Interem pueri, vultus cum matris unitas
 aspicere interdum, quo capti trepidabant
 terrores. Ipsae nam mirabantur modo longum
 in maris pingi, modo eundem exire pusillum.
 deficientis fatis socii augentisque equutus.
 At bis curvae costatae suae exhibuisse labores
 30 extinguit. Inspecit, nec iam lux fulget in aula.
 "O tenebrae!" in clamat puer. "O tenebrae!" et gemit illa.
 Quid faciat vix consocius, inselabili uterque
 nunc queritur gemitu, incompota et voce loquuntur
 nec quae verba intelligeres prolata ab eisdem.
 Soluta audiat coepitque volitare per auras
 fletus, quoniam qui undae reme disianit ab undis
 aequius, qui putet ipsae esse querellas.
 fecisse quando lapsi obstat faux currentis aperta.

"Qui quæstus nostras adit afflictissimæ auree?
Nemus - Mianus ait - quæstus habet vox tenebrarum? 105
"Quid mihi cum istis? tunc alter, cui tumidus cor
bille erat - An quæ dixisti obliviscere, heros?"

o o o o

Itur nunc tacite. Sed amice deposite illos
viscere vult Hieronimus. Et cymbas celerabant
brachia servorum, nullo obviente per undas. 110
En Romus - hic sistit. Quam hæc est pauperrima robur!
O vos, omni qui affluitis re, pue, ere, venite.
Nonne hi homines sunt, vos ne homines estis? At habent nil
magnarum rerum icti, vosque nihil miserarum;
dumque dies agitis procul immemores, neque curæ 115
cor tetigere beatum, hic mater pro! sine curis
interiit, postquam viscit non corporis aegri,
sed parvi nati natusque dolor miserandæ.
Plangebant pueri compressi pectora. Siquid
seu pes seu vestis strepitus attrita dedisset, 120
horrent omnia: quid scalæ gradiente Miano?
Illa sorori totus adhaeret, cogitat intus
si unquam venient genetricem auferre silentem.
Nec iam verba facit fratri, audit at iste susurrum
cordis non solitus, atque nova tacitus manet in re. 125

o o o o

Ianua pellitur. Ad defunctum flamma avida rabit
nobilis e manibus prolapsa viri puerosque
luce simul suffudit pallentes. Tenet ille
omnia non duplici obtutu, statimque vocavit

corvos, vicinas, et fidas cunctis anillas
 Infantes mersede sua, colorisque rediit 130

Gras cum ferretur mater paupellæ, popello
 una cum luo mirata est urbs Vanstorum
 iro superba humilem heron atque illam celebrare
 virtutum, quæ fulget parvis maxima rebus.

Quid quod prius cor sentit eo gaudis tandem 135
 percipisse requisita cultum? esse quid ipse
 hoc conase? A, quando nihil miserati adamante
 brachia te arctum hostes detrudunt carcere tetro,
 respiciendi nec fuerit spes ulla relicta

Titanis, cunctis vitalia semina dantis, 140
 tunc mens huc rediet facti memorata prioris,
 si unquam concedatur nectaria istam
 nunciorum stillam veri amnis suggero labris,
 ante ruantur quam tenebrae mortis sitientis.

o o o o

Cuncta videntur adeas, quæ retrogressa diebus, 145
 Aida putat cum se patrem vidisse reversum;
 omnia nam similes, verbum si exceperis unam,
 quæ longis succreverit annis, quando abisset;
 vox eadem et frems, -O Pater- ut iam dicere vellet;
 cumque auferretur genetrix, etiam cæca putabat 150
 hanc venturam aliquando suas non secus in aedas.
 Et semper fidam si vix visisset anillas,
 obviam erant pueri: "En - clamantes - En pater ad nos".
 Atque nevis cumulabant certatim oscula labris.

Fluctus inundant corde fluctat anhelus ab ima 155
 membra per omnia circa circum ipsas luce nitent.

~~~~~

At nunc afficitur sola eor tristitia atra .
 Nonne, daretur ei fas, mare optaret eodem
 ex gaudere, duc ut cum persone papilloe
 matre, miano, tuerie? Age ducideus haud aliter dat 160
 deliciae tibi quam puere sine matre colendo.

o o o

Tunc luesu manicia directis Virginis almas,
 ut primam potuit lumen respicere Thesti,
 ibat quentum visceris sine matre puellas
 et manibus tractat dulce unumquemque pudicia. 165
 Pone duc sic illos turba augereit cundo,
 nemo ut iam posset parvos numerare sequaces.
 Atque omni qua parte patens expanditur orbis
 nunc puer invocat a coelo, atque est qui patre, patrem.

NOTAE.

In hoc carmine fingitur quomodo Sanctus Hieronymus Mianus (1461-1537), vir patricius, Venetiae ortus, re militari abiecta, ita se ad pueros orphanos colendos dederit, et qui factum est ut rerum scriptores et libri sacri cum nomine Patrie Orphanorum donaverint.

1) Nocte Cinerum, qua Quadragesima incipit, passim Catholici viri aes campanum sonitare solent, ut cives moneantur ieiunia iam coepta esse.

2) Cum quis moritur, vult Rituala Romanum ut pulsetur "campana parocchialis ecclesiae aliquibus ictibus" (Tit. V. c. VIII) Qui sonus admodum est similis eius qui nocte Cinerum editur.

3) Hieronymus, ab hostibus devictus, clauditur in turri, ex qua aufugere divina ope potuit. Cfr. Brev. Rom. in II noct. a. d. XVIII Kal. Aug.